אורות השבת

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

גליון מס' 1132

עורך
הרב עוזיאל אדרי

פרשת השבוע
פנחס

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

דבר יו"ר המועצה הדתית

קנאות מתוך אחריות

בפרשה אנו פוגשים את פנחס, שקם מתוך העם ופועל בקנאות כדי לעצור את המגפה שהחלה בעקבות חטא בני ישראל עם בנות מדיין. **מעשהו של פנחס מעורר שאלות** כיצד ייתכן שמעשה כה קיצוני זוכה לברכת ה'? **והתשובה טמונה בכוונה ובמניע.** פנחס לא פעל מתוך כעס אישי או נקמה, אלא מתוך דאגה טהורה לכבוד שמיים ולשלום העם. לכן, זכה לברית שלום מאת ה'. **המסר עבורנו: גם כשנראה שדרושה תקיפות, היא חייבת לנבוע ממקום של אחריות, טהרה ואהבת ישראל, לא מתוך גאווה או שנאה, כך הופכת הקנאות לבניין ולא להרס.**

בברכת שבת שלום ומבורך
עופר כרדי
יו"ר המועצה הדתית באר שבע

דבר העורך

כוח בעבודת ה'

'ונאספת אל עמיך גם אתה, כאשר נאסף אהרן אחיך' (כז, יג). אומר **הרבי האמצעי** זיע"א גם מי שלא הכיר את הצדיק בעודו בחיים חיותו בעלמא דין, רק שלומד בספריו הקדושים ונהנה מזיו תורתו ומתחזק על ידי זה בעבודת הבורא גם הוא נקרא תלמידו, כי מאמין הוא בצדיק ומקבל ממנו אור תורתו. יש יכולים על ידי ההשתטחות על קברו של צדיק להוריד את נשמת הצדיק לגופו, לדבר עמו, ולהשיג השגות גדולות ברזי התורה. דרגה זו גבוהה יותר מגילוי אליהו הנביא ויותר מרוח הקודש. אומר **הרבי הרש"ב** זיע"א כשחושבים על צדיק, מרגיש זאת הצדיק בכל עולם עליון שהוא נמצא. אומר **הרבי הריי"צ** נהוג לומר "זכותו יגן עלינו". 'זכותו' מלשון 'זיכוך ובירור'. עבודת הצדיק, בזיכוך ובירור העולם, 'מגינה עלינו' ומעניקה לנו כוח בעבודת ה'.

בברכת שבת שלום ומבורך
הרב **עוזיאל אדרי**
רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא' באר שבע

מתורתו של רב העיר
מו"ר הגאון רבי יהודה דרעי זצוק"ל

איש על העדה

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה לֵאמֹר יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה אֲשֶׁר יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם... וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעֶה
(במדבר כז, טו-יז)

וידבר משה אל ה': להודיעך שבחן של צדיקים שכשנפטרין מן העולם מניחין צרכן ועוסקין בצרכי ציבור.
(רש"י)

אכן לפנינו דוגמא מאלפת של מנהיג אשר טובת הציבור עמדה תמיד לנגד עיניו, ומתוך דאגה שמא חלילה אחר פטירתו ישארו כצאן אשר אין להם רועה, הניח את צרכיו וביקש מהקב"ה למנות מיד עוד בחייו איש על העדה. ולא נחה דעתו עד שביקש מהקב"ה תשובה מיידית לבקשתו, כמבואר ברש"י (שם ד"ה לאמר): 'אמר לו השיבני אם אתה ממנה להם פרנס אם לאו'. אלא שלכאורה דברי רש"י בסמוך, נראים כסותרים. שכן פתח בשבחו של משה אשר הניח צרכיו ועסק בצרכי ציבור, אך בחדא מחתא כתב (שם ד"ה יפקוד ה'): 'כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר הגיעה שעה שאתבע צרכי שיירשו בני גדולתי'. ואמנם יעויין בשפתי חכמים (שם אות צ) אשר לפי הנראה הרגיש בזה, ופירש 'שלא התפלל על עצמו שיכנס לארץ ישראל', ע"ש. מכל מקום הסתירה לכאורה בעינה עומדת, שהרי ביקש למנות את בניו. ובלאו הכי יש לתמוה, היאך ביקש משה להוריש גדולה לבניו, אחר שכבר דחה הקב"ה בקשתו זו, כמבואר בגמ' (זבחים קב, א), שביקש משה מלכות לו ולזרעו, והשיבו הקב"ה 'אל תקרב הלום', ע"ש. וביותר יפלא, שמשה ידע שבניו לא עסקו בתורה, כמבואר באבות דרבי נתן (פרק יז). ומטעם זה נדחתה בקשתו ע"י הקב"ה, כמבואר במדרש רבה (במדבר פרק כא): 'אמר לו הקב"ה בניך ישבו ולא עסקו בתורה', וא"כ היאך עלה בדעתו לבקש להמליך את בניו על דור דעה אשר בודאי היו בתוכם גדולים וחכמים מהם.

ברם לכשנתבונן נראה, שלא ביקש כאן משה למנות 'מלך' או נשיא על ישראל, אלא ביקש להעמיד להם 'איש על העדה', דהיינו 'פרנס' כלשון רש"י (שם). תדע שגם התכונות והיעדים אשר הציב משה בפני אותו 'פרנס', אין בהם כלום מן השררה, אלא רק עסקנות 'בצרכי ציבור' (כלשון רש"י). ואכן משה אשר הכיר שיש בבניו מכל התכונות הללו, ביקש למנותם לא בשביל טובתם או טובת עצמו, אלא טובת הציבור בלבד עמדה לנגד עיניו. וגדולה היתה בעיניו זכות זו, עד שתלה בה את עיקר גדלותו. וזאת 'הגדולה' האמורה בדברי רש"י, אשר ביקש משה להוריש לבניו. וזה מוכח גם מתוך הדברים אשר בהם ביקש משה לחזק את יהושע לאחר שנתמנה, כמבואר להלן ברש"י עה"פ ויקח את יהושע (כז, כב): 'לקחו בדברים והודיעו מתן שכר פרנסי ישראל לעולם הבא'. ומעתה אין מכאן סתירה כלל למה שפתח רש"י 'להודיע שבחן של צדיקים שכשנפטרין מן העולם מניחין צרכן ועוסקים בצרכי ציבור'. וכמו כן אין בקשה זו סותרת לדברי הגמ' (שם), שכן לא בבקשת 'המלכות' עסק משה לפני פטירתו, אלא בצרכי ציבור. וגם סרה תלותינו, היאך ביקש משה למנות את בניו על פני גדולים מהם בתורה. מפני שסבר שאין בהכרח שיהא פרנס הציבור גדול בתורה, והבן.

ואמנם הקב"ה קיבל את עיקר בקשתו של משה להעמיד 'איש על העדה', וגם הסכים עמו שפרנס העוסק בצרכי ציבור אינו צריך להיות הגדול שבכולם בתורה, ודי שיהא 'איש אשר רוח בו', ופירש רש"י: 'כאשר שאלת שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד'. אך בדבר אחד לא הסכים עמו, והוא שעל כל פנים צריך שיהא הפרנס מושתת על יסודות של לימוד תורה, ולכן דחה את מינוי בניו מפני 'שלא ישבו ועסקו בתורה', ובחר ביהושע 'שלא מש מתוך האוהל'!

ובאמת הרואה יראה, שיהושע לא היה גדול הדור בתורה. דהנה עה"פ (במדבר יג, ג) 'כולם אנשים ראשי בני ישראל המה', מבואר בבעל הטורים (שם) שתיבת 'המה' עולה כמספר חמישים, ללמדך שהמרגלים היו שרי חמישים. וברמב"ן (שם) כתב, שמנאן הכתוב לפי סדר גדלותם, ע"ש. וכיון שהכתוב מנה את יהושע במקום השישי בסדר המרגלים, נמצא שהיו מעליו ששת אלפים שרי מאות ועוד שש מאות שרי אלפים, הרי לפנינו ששת אלפים ושש מאות וחמש אנשים שהיו גדולים בתורה יותר מיהושע בן נון! ועם כל זה בחר בו הקב"ה על פני כולם, משום שנמצאו בו שתי התכונות הדרושים לפרנס הציבור: 'איש אשר רוח בו', 'ולא מש מתוך האוהל', והיינו שתכונות העסקנות שבו - מיוסדת מתוך אוהלה של תורה, והבן.

מתוך סיפרו "אורות הפרשה"

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	פנחס
הפטרה:	דברי ירמיהו
כניסת השבת:	19:27
יציאת השבת:	20:18
רבנו תם:	21:12

"ישבת מברכין"
המולד ביום שישי בשעה 11:42 ו-5 חלקים
ראש חודש מנחם אב יהיה ביום שבת קודש הבעל"ט

אורות הפרשה

ברכת השלום

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). אומר **רבי יונתן אייבשיץ** זיע"א לאחר שפינחס הראה גבורה גדולה כל כך ומסירות נפש למען ישראל ותורתו, הוא נזקק במיוחד לברכת השלום, שכן על פי רוב שכרם של אנשים כאלה הוא מחלוקת ורדיפות.

המידה הנגדית

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). אומר **ה'כתב סופר'** זיע"א מכיוון שהייתה בפינחס מידה גדולה כל כך של קנאות, היה צריך למידת השלום, משקל נגד לקנאות, שהיא מידה שראוי להשתמש בה רק במקרים יוצאים מן הכלל.

רפואה למכה

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). אומר **הרבי** פרשת פינחס נקראת תמיד לקראת או בתוך ימי בין המצרים. בקריאה זו יש משום הקדמת רפואה למכה, שהרי נאמר במדרש "פינחס זה אליהו", מבשר הגאולה.

רמז לפרשת החיים

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). אומר **הרבי הריי"צ** נכנס לבריתו של אברהם אבינו בפרשת פינחס, ופעם אחת התבטא ואמר, שרוב מאורעות חייו נרמזים בפרשה זו.

למעלה מציווי

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). אומר **הרבי** פינחס פעל על פי ההלכה "הבועל ארמית קנאים פוגעים בו". דין זה אינו בבחינת חיוב, שהרי ההלכה היא ש"הבא לימלך אין מורין לו". וכך גם **הרבי הריי"צ** מסר את נפשו על החזקת התורה והיהדות גם בדברים שאין אדם מצווה למסור את נפשו עליהם.

קנאות "בתוכם"

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). אומר **רבי פינחס מקוריץ** זיע"א השבח הראשון שהתורה מונה בפינחס, שקנאתו הייתה "בתוכם", בתוך עם ישראל. ככל שקנאותו של אדם אמיתית וכנה יותר, הוא נשאר "בתוכם", ואינו פורש אל מחוץ למחנה ובונה במה לעצמו.

אהוב על הבריות

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). **אומר ה'פנים יפות'** לפינחס ניתנה ברכת השלום. טבע הבריות שהם שונאים את מי שמוכיחם בענייני תורה ויראת שמים. לכן נתן הקב"ה לפינחס את ברכת השלום, שיהיה אהוב על הבריות.

פינחס הוא אליהו

'לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום' (כה, יב). אומר **הרבי** "פינחס" רומז לעבודת ה' מתוך מסירות נפש, שבה מתגלה עצם הנפש, בחינת ה"יחידה". "הוא אליהו" עבודה זו מקרבת את ביאתו של מבשר הגאולה, שאז תתגלה מהותו ועצמותו יתברך, בחינת "יחיד".

כל עם ישראל בניו של משה רבינו

'ונאספת אל עמיך גם אתה, כאשר נאסף אהרן אחיך' (כז, יג). אומר **ה'כתב סופר'** זיע"א כתב **רש"י** מכאן שנתאווה משה למיתתו של אהרן. מדוע נתאווה לזה משה, ההסבר הוא על פי דברי חז"ל, שכל המניח בן כמותו כאילו לא מת. אהרון השאיר אחריו את אלעזר בנו, ואילו משה לא זכה שבנו יהיה ממלא מקומו. לכן אמר לו הקב"ה שכל עם ישראל הם בניו, ונמצא שהשאיר בנים אחריו.

התכנסות למעלה

'ונאספת אל עמיך גם אתה, כאשר נאסף אהרן אחיך' (כז, יג). אומר **הרבי הריי"צ** כאשר מתאספים ביום הילולא של צדיק, מספרים סיפור חסידי, שרים ניגון חסידי, מדברים דברי התעוררות ולומדים מאמר חסידות מתאספים גם חסידים למעלה, בהיכל הרבי בעל ההילולא והוא נושא רינה ותפילה בעד כל החסידים ובני ביתם, והכול עונים ואומרים אמן, כן יהי רצון.

היכל מאיר

'ונאספת אל עמיך גם אתה, כאשר נאסף אהרן אחיך' (כז, יג). אמר **הרבי הריי"צ** לאחר הדפסת **ספר 'לקוטי תורה'** של **בעל התניא** זיע"א **הרבי ה'צמח צדק'** זיע"א אמר לאחד החסידים, אין לשער את גודל קורת הרוח שגורמים לבעל השמועה כשלומדים את תורתו. כל ההיכל העליון של הצדיק מאיר למעלה משמחה. ברכתו מגינה על הלומד, על בניו ועל בני בניו.

לקיים בנו חכמי ישראל
הציבור נקרא להמשיך להעתיר בתפילה
לרפואת הרה"ג **יוסף דהאן** שליט"א בן רחל
בתוך שאר חולי עמו ישראל

הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע

הרינו מבקשים מהציבור היקר
לנהוג כבוד בכיתבי הקודש
ולא לזרוק "גניזה" בכל מקום וכן אין להניח בגניזה
שיירי מאכל מסעודה שלישית וכד'
או עיתונים שעיקרם דברי חול ואין בהם קדושה
לשרות הציבור הרינו מפרסמים שוב
את רשימת מוקדי מתקני הגניזה
הפרוסים ברחבי העיר

שכונת רמות	רח' המדע 40 ליד המקווה
שכונת רמות	רח' ראובן הכט ליד בית כנסת באר מרים
שכונה ד'	רח' בן שטח 6 ליד המקווה
שכונה ד'	רח' התלמוד 30 ליד ישיבת אוהל בנימין
שכונה ג'	רח' מרדכי עליאש 28 ליד המקווה
שכונה א'	רח' הרבי מליובוויטש ליד בית חב"ד
שכונה ו' החדשה	רח' ברוש 11 ליד בית כנסת תפארת דוד ושלמה
הקריה החרדית	רח' אגן 2 ליד בית כנסת תפילת אבות
שכונת נחל עשן	רח' שמעון פינקל 45 ליד בית כנסת זכור לאברהם
מרכז שובו בנים לעולי אתיופיה	רח' מבצע עובדה 53 ליד המקווה
שכונה ה'	רח' הצבי 22 ליד בית כנסת הכיפה
שכונה ה'	רח' סטרומה 40 ליד המקווה
פלח 6	רח' התורה הגואלת 2 ליד בית כנסת זכור לאברהם
פלח 5	רח' יוסף בורג 34 ליד בית כנסת עטרת מסעוד
שכונת נווה זאב	רח' מאיר גרוסמן 22 ליד בית כנסת היכל דוד
בית העלמין החדש	ליד גוש 7
שכונת הפארק	רח' נחל חבר 6 ליד בית כנסת נחל ישראל
שכונת סיגליות	רח' רוזמרין 29 ליד מרכז רוחני סיגליות
שכונה יא'	רח' צ'יזלינג ליד בית כנסת מרדכי היהודי
שכונת נאות לון	רח' שמחה הולצברג בין ביכנ"ס "משכן אבנר" לביכנ"ס "בית שלמה"

גבאי בתי הכנסת אשר מעונינים
בפינוי הגניזה (בתיאום מראש)
יש לשים לב בבקשה למס' עדכונים חשובים:

- **שקי הגניזה יותר קטנים.**
- **אין לצבור יותר מ-6-5 שקים בכל פינוי.**
- **חובה לסגור את השקים היטב עם אזיקון / חוט .**
- **שקים ניתן לקבל בבית העלמין החדש או במועצה הדתית.**

בברכת התורה והקדושה
ויה"ר שנזכה לנהוג כבוד בכיתבי הקודש

עופר כרדי
יו"ר המועצה הדתית

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי זצוק"ל

הלכות ימי בין המצרים

ש - מה הם ימי בין המצרים?

ת - ימים שבין שבעה עשר בתמוז - לתשעה באב נקראים ימי בין המצרים, על פי דברי הכתוב (ירמיה א, ג): "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". והואיל ופורענות חורבן בית המקדש ראשיתה ביי"ז בתמוז וסופה בתשעה באב בו נחרב הבית, נוהגים בכל תפוצות ישראל הלכות ומנהגים של צער ואבילות, ומחולקים המה לשלוש דרגות של חומרא: ימים שבין י"ז בתמוז עד ר"ח אב, ימים שבין ר"ח אב עד שבוע שחל בו תשעה באב, וימי השבוע שחל בו תשעה באב.

ש - אלו דברים נאסרו משבעה עשר בתמוז?

ת - משבעה עשר בתמוז עד לר"ח אב, נהגו להחמיר בשני דברים בלבד: איסור שמיעת כלי זמר ובכלל זה ריקודים ומחולות אפילו בלא כלי זמר, לפי שבימים אלו שבת משוש ליבנו ונהפך לאבל מחולנו. וכן נהגו שלא לברך ברכת שהחיינו על בגד או פרי חדש, מפני שאין ראוי לומר על ימים קשים אלו "שהחיינו והגיענו לזמן הזה". אולם שאר דברים כגון נישואין, אכילת בשר ושתיית יין וכו', לא נאסרו אלא מר"ח אב ואילך (כפי שיבואר במועדו). כן הוא מנהג בני עדות ספרד, אך מנהג בני אשכנז לאסור בימים אלו גם נישואין, ומקצתם הוסיפו להחמיר גם באכילת בשר ושתיית יין וכן תספורת וגילוח.

ש - האם מותר בימים אלו לערוך סעודת מצוה בליווי כלי זמר?

ת - לא אסרו בימים אלו שמיעת כלי זמר אלא בסעודות של רשות, כגון ברית יצחק או חנוכת הבית, או זבד הבת, או מסיבת שידוכין (אירוסין בלשון זמננו) וכל שכן ערבי שירה שאין בהם סעודה כלל. אבל בסעודת מצוה לא גזרו, לפיכך מותר לערוך סעודת נישואין או שבע ברכות ברוב עם אפילו בליווי כלי זמר כולל ריקודים ומחולות (בשמירת גדרי הצניעות). וכן הוא הדין לגבי ברית מילה, או פדיון הבן, או בר מצוה המתקיימת במועדה דהיינו כשהגיע חתן הבר מצוה לגיל שלוש עשרה שנה, או סיום מסכת, או הכנסת ספר תורה. ולפי הנראה, יש מקום להקל בזה אפילו בסעודת מלוה מלכה במוצאי שבת. כן הוא מנהג עדות ספרד, אך לפי מנהג בני אשכנז אין להתיר שמיעת כלי זמר אפילו בסעודת מצוה.

ש - מי שלא יכול לקיים את הבר מצוה בזמנו, האם יש פתרון להקל עריכת סעודה בליווי כלי זמר?

ת - כאמור בר מצוה שלא בזמנה, אינה נחשבת לסעודת מצוה, ועל כן אסור לקיימה בליווי כלי זמר. ברם לפי הנראה, יש מקום להקל בזה, אם חתן הבר מצוה או אחד מהמוזמנים יסיים באותו מעמד מסכת שלימה מן התלמוד. וכן נראה לגבי שאר סעודות רשות, כגון חנוכת הבית, זבד הבת, או מסיבת שידוכין (אירוסין).

ש - האם אבי הבן יכול לברך שהחיינו בימים אלו על המילה או פדיון הבן?

ת - גם בזה לא נהגו להחמיר, כדי שלא יפסיד את הברכה. ועל כן מותר לאבי הבן לברך שהחיינו בשעת המילה או פדיון הבן. ולפי הנראה גם רשאי הוא להניח לפניו בשעת הברכה בגד או פרי חדש ויכוון לפוטרו, ואחר כך יוכל ללבוש הבגד או לאכול מן הפרי.

ש - האם מותר לברך שהחיינו בשבת אשר בימי בין המצרים?

ת - אמנם על פי הסוד אין לברך שהחיינו בכל ימי בין המצרים אפילו בשבת, מכל מקום רבים מהמפוסקים כתבו להקל לברך שהחיינו בשבת. יש מהם שהתירו רק עד ר"ח אב, ויש מהם שהתירו אפילו אחר ר"ח אב. ומנהג אחינו האשכנזים להקל בזה גם אחר ר"ח אב - הן לגבי פרי חדש והן לגבי בגד חדש. אך מנהג הספרדים להקל בזה רק לגבי פרי חדש, אולם בגד חדש לא ילבשנו אחר ר"ח אב אפילו בשבת.

ש - האם מותר לרכוש או ללבוש בגד חדש בימי בין המצרים?

ת - הואיל וכאמור אין מברכים שהחיינו בימים אלו, אם כן ממילא אין ללבוש בגד חדש אשר בדרך כלל מברכים עליו שהחיינו. ועל כל פנים מותר לרכוש בגדים חדשים משבעה עשר בתמוז עד ר"ח אב, ובלבד שלא ילבשם אלא לאחר תשעה באב. ואם אין לו בגד אחר, יוכל ללובשו בשבת בברכת שהחיינו ואח"כ ילבשנו בימי החול. אך כאמור אין להתיר בזה לספרדים, אלא בשבת שעד ר"ח אב בלבד.

ש - אשה מעוברת המתאווה לפרי חדש, או חולה אשר יוכל להתחזק באכילת אותו הפרי, האם רשאים הם לאוכלו בימי בין המצרים ולברך עליו שהחיינו?

ת - מותר להם לאוכלו בימי בין המצרים אף בימי החול ואינם צריכים להמתין עד השבת. וכן רשאים הם לברך עליו שהחיינו בשעת אכילתו.

"נר ה' נשמת אדם"

העלון מוקדש לזיכרו ולעילוי נשמתו של כב' המרא דאתרא וראב"ד ב"ש

הגאון הגדול רבי יהודה דרעי זצוק"ל

בר אסתר

ת.נ.צ.ב.ה

"נפשו בטוב תלין וזרעו ירש ארץ"

הילולא דצדיקייא

כ"ק האדמו"ר רבי
אלעזר אבוחצירא
זצוקללה"ה

כז' תמוז

לקחי מוסר ורעיונות שנשמעו מפי כ"ק האדמו"ר רבי אלעזר אבוחצירא זצוקללה"ה והובא בספר "פקודת אלעזר"

החובה להחזיק במנהג האבות

רבינו דיבר על החשיבות להמשיך להחזיק במנהגים שנהגו אבותיו, וצריך להזהר שלא לשנות ממנהגים המוקבלים. וסיפר רבינו שפעם היה בתענית דיבור, ומו"א רבינו מאיר זצוק"ל בא לבקרו, וכשבא רבינו הפסיק את התענית דיבור לכבודו, ולאחר ביקור קצר רבי מאיר קם והלך במפתיע, ובערב רבינו קיבל מכתב ממו"א ובו קובלנא היאך היה לבוש רק בתפילין אחד, והיאך הוא משנה ממנהג האבות שהיו מקפידים להניח תפילין של רש"י ורבינו תם יחד. ואמר רבינו שתיכף באותו ערב כשקיבל את המכתב נסע למו"א ואמר לו שהתפילין שראהו מניח זה היה תפילין של שמושא רבא, ורבינו אמר שדבר זה לימד אותו לדקדק להחזיק במנהגים שנהגו האבות ולפחד מלשנות שום מנהג, שראה איך מו"א הזדעזע כשחשב שהוא משנה מנהג.

תוקפה של הנהגה טובה רק כשמקורה במסורת אבות

רבינו דיבר על המושג שאל אביך ויגדך זקנך ויאמר לך, שיש לדבוק במסורת האבות כמה שאפשר, ואף אם מזדמן לאדם להתנהג בהנהגה שיהא מצד עצמה הנהגה טובה וגם השכל מחייב שכך צריך להתנהג, מכל מקום אם אבותיו היה בהם מנהג זה יתלה הנהגתו בגלל המסורת מאבותיו ולא מפני שאותה הנהגה השכל מחייב אותה, והנהגה חדשה שאין לה שורשים צריכה בדיקה מרובה אם יש לאדם לאמץ אותה ולעשותה. והאדמו"ר זצוק"ל הביא סמך לזה מגמ' סנהדרין דף י"א רבי הוי יתיב וקא דריש והריח ריח שום, אמר מי שאכל שום יצא, עמד רבי חייא ויצא עמדו כולן ויצאו, בשחר מצאו רבי שמעון בר' לרבי חייא, אמר לו אתה הוא שציערת לאבא, אמר לו לא תהא כזאת בישראל, פירש רש"י שבנו של רבי שאל את רבי חייא אתה הוא שציערת את אבא שאכלת שום וריחו נודף ובכך ציערת אותו, אמר לו רבי חייא חס ושלום שאוכלת שום בבואי לבית מדרשו, אלא כדי שלא להלבין פניו של אוכל השום יצאתי, כדי שיצאו כולם ולא יבינו מי הוא. והגמ' הוסיפה ורבי חייא מהיכא גמיר לה, דהיינו מהיכן למד שכך צריך לנהוג, אומרת הגמ' מרבי מאיר והגמ' שם מספרת העובדא ברבי מאיר שתלה בעצמו שעשה דבר כדי למנוע מאחר את הבושה והעגמת נפש, עיי"ש בגמ' שמוסיפה עוד גם על ר"מ מהיכא גמיר, וכתב שלמדו אחד מאחד עד יהושע עיי"ש. והמהרש"א מקשה מה הוקשה לגמ' על כל אחד מנין למד לנהוג באותם הנהגות, הא איכא למימר דכל אחד מסברא דנפשיה קעביד הכי, כדי שלא לבייש את האחרים, ועיי"ש במהרש"א מה שכתב. ורבינו כתב לבאר בהקדם מ"ש רבינו עובדיה מברטנורא בריש אבות משה קיבל תורה מסיני, אומר אני לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על פירוש מצוה ממצות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומדות, וחכמי אומות העולם ג"כ חברו ספרים כמו שבדו מלבם בדרכי המוסר כיצד יתנהג האדם עם חבירו, לפיכך התנא במסכת זו, משה קיבל תורה מסיני לומר לך שהמדות והמוסרים שבזו המסכת לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם אלא אף אלו נמסרו בסיני, והיינו דהתקבלו במסורת. אמר רבינו דעפי"ז מובן שאלת הגמ' רבי חייא מנין לו, דאמנם זו הנהגה טובה הראויה מצד עצמה לתלות הקולר בעצמו ובלבד שלא לבייש אחרים, מ"מ אין לעשות ולקבל הנהגה כהנהגה הראוי לעשותה אם אין לזה מסורת, לכן שאלה הגמ' רבי חייא מנין לו, עד שהגיעה לשורש שזה מיהושע.

שביתת השבת בגלל ציווי ה' ולא כדי לנוח מששת ימי העבודה

האדמו"ר דיבר על עניין השבת ועל היום המיוחד בו נאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ויום השביעי שבת לה'. ועורר שלא יטעה האדם לחשוב בדעתו טעם לשבת בכדי להפסיק ממלאכה ושיעשה שביתה גרידא לנוח ממלאכתו, אלא על האדם לשבות בשבת רק כמו שאמר הפסוק כאשר ציווך ה' אלוקיך, דהיינו דיום השבת שאנו שובתים ממלאכה לא בגלל שעשינו המלאכה בששת ימי המעשה והיום אנו זקוקים וצריכים מנוחה, אלא יש לשבות בשבת כיון שהשי"ת ציווה שביום השבת נשבות מבלי קשר לכך ששת ימים עשינו מלאכה. והוסיף רבינו להביא ראיה לזה שהרי אדם הראשון נולד קרוב לבין השמשות ולא היה אצלו מצב של מלאכה של ששת ימי המעשה, ומכל מקום כשהגיע שבת הוא שבת, הרי שבשבת יש לשבות מצד השבת עצמה שכך ציווך ה' אלוקיך, ולא מפני שקדמה עבודה של ששת ימי המעשה.

יה"ר שזכות הצדיק ע"ה תגן בעד כל עם ישראל אמן ואמן.

המושל בקבר הצדיק

בטבורו של בית־העלמין היהודי בעיירה רימנוב ניצב האציל המכובד דורובסקי. האציל הפולני, שכבר חגג את יום־הולדתו השמונים, ריתק אליו מבטים תמהים של רבים מתושבי הסביבה, יהודים ולהבדיל גויים כאחד. אולם ניתנה האמת שתיאמר, שלא הייתה זו הפעם הראשונה שראוהו מגיע למקום ומבלה בו שעה ממושכת.

את אנשי הפמליה הותיר מחוץ לשערי בית־העלמין, והוא עצמו נכנס פנימה ופנה לעבר מצבה אחת שבלטה מעל כל היתר. שעה ארוכה ניצב כפסל, כשהוא סומך את ידיו על מצבת האבן, ונראה כמי שמצוי בעולם אחר.

פתאום ניעור מהרהוריו, הוציא פיסת נייר וקולמוס מכיס אפודתו ורשם דבר־מה. עוד רגע קל התעכב במקום ועיין שוב בשורות שרשם. אחר קיפל את הנייר פעם ועוד פעם, הניחו על המצבה ועזב את המקום בצעדים קלים יחסית לגילו.

מצב־רוחו של האציל הזקן היה הפעם טוב במיוחד, וזו כנראה הסיבה שהחליט להיענות לקהל הסקרנים שהתבונן כל העת במעשיו. "אינכם יודעים על קברו של מי התפללתי", אמר האציל, כשהוא מביט במיוחד לעבר הגויים שבחבורה. "זהו קברו של ראבין יהודי גדול וקדוש, שהתגורר לפני שנים בעיירה זו".

לאחר אתנחתה קלה המשיך דורובסקי בדבריו, כשהוא נסחף בהתרגשות ומגולל את כל העניין.

הוא היה כבן שמונה כשחלה במחלה קשה. אחים ואחיות לא היו לו, ולפיכך עוררה מחלתו דאגה רבה ביותר אצל הוריו. מצבו החמיר, והרופאים קבעו כי מחלתו אנושה.

אמו עשתה ימים ולילות ליד מיטתו וסירבה להשלים עם המציאות המרה. לא היה רופא בכל האזור שלא הובהל אל הילד. ההורים אף פנו לאנשי כמורה ומרפאים עממיים — לשווא.

יום אחד הציעה לאם אחת משכנותיה היהודיות הצעה שהציתה זיק של תקווה בלבה. "לא־הרחק מכאן", סיפרה לה השכנה, "בעיר רימנוב, חי צדיק יהודי ושמו רבי מנחם־מענדל. הוא מפורסם בברכותיו המתגשמות. סעי אליו, אולי ממנו תצמח הישועה".

הימים היו ימי חורף סוערים, אך האם האומללה לא השתהתה רגע מיותר. חיש־מהר עלתה על עגלה ונסעה לרימנוב. בשעת לילה מאוחרת הגיעה לביתו של הצדיק ולהפתעתה מצאה בו תנועה ערה ביותר.

מנהג מופלא של חסד נהג רבי מנחם־מענדל מרימנוב. מדי לילה נאפו בביתו לחמים רבים עבור עניי העיר. אותה שנה הייתה שנת מחסור, והאצילה הפולנייה שמעה את הצדיק מזרז את העושים במלאכה, באומרו כי עליהם לאפות לחמים גדולים מן הרגיל דווקא נוכח המחסור הכללי החמור.

האשה התפעלה מאוד מדברי הצדיק, שהעידו על נדיבות־לב ודאגה כנה לזולת.

היא הצליחה לאתר את שמשו של הצדיק וזה קבע לה ביקור בתשע בבוקר, שאז תוכל להתייצב לפני הרבי ולספר לו את אשר על לבה.

רבי מנחם־מענדל שמע את דבריה והשיב לה בפולנית רהוטה: "וכי קוסם אני או שמא מכשף?! כיצד ארפא את מחלתו האנושה של בנך, כאשר את עצמך אומרת שטובי הרופאים ניסו ולא הצליחו בכך?!".

האם לא הרפתה. "מאמינה אני, כי כבוד הראבין, הפרוש מחיי העולם הזה, קרוב יותר אל האלוקים מבני־תמותה רגילים, ועל־כן תפילתו מקובלת לפניו", השיבה. על פניו של הרבי נסתמנה הבעת הסכמה. הוא ביקש ממנה לצאת מן החדר ולהשאירו לבדו.

לאחר שחלף זמן רב והדלת לא נפתחה, העזה האם להציץ אל החדר דרך חור המנעול. לעיניה נראה מחזה מרתית. הרבי ניצב בקרן־זווית, פניו שטופות זיעה, והוא מרוכז כולו בתפילה לקונו.

כמעט שלוש שעות הסתגר הצדיק בחדרו, ולאחר מכן יצא אל האשה. השעון בחדר הורה על דקות אחדות לפני השעה שתים־עשרה. "כשיגיעו שני המחוגים הללו לשעה שתים־עשרה בדיוק", אמר הצדיק והצביע על השעון, "תדעי כי הוטב לבנך". והוסיף וציווה: "כשיבריא בנך, הביאי אותו לכאן".

כששבה האם לביתה, שמחה לשמוע שמצבו השתפר במידה רבה. המשרתת, שמילאה את מקומה ליד מיטת הילד, סיפרה בהתרגשות על השיפור הדרמטי שחל במצבו של החולה, תוך שהיא נוקבת באותו יום שבו קיבלה האם את ברכת הצדיק ומציינת את השעה שתים־עשרה בדיוק.

ואמנם, הילד הבריא והאם מילאה אחר הוראת הצדיק והביאה לפניו את בנה. רבי מנחם־מענדל קיבל את הילד בחביבות ובירכו. לפני צאתם פנה אל הילד וביקשו, כי בכל חייו ייטיב עם העם היהודי בכל אשר יוכל.

האציל דורובסקי סיים את סיפורו: "במשך שנים שמרתי את שמו של הצדיק בלבי, ואת בקשתו השתדלתי לקיים בכל מאודי. מאז נפטר נוהג אני לפקוד את קברו לעתים. הן אני חב לו את חיי"...

כשנסתלקו האציל ופמלייתו, נמצא סקרן שהעז לפתוח את הפתק שהניח האציל על הקבר. וכך נאמר בו: "נפשות הנביאים — אברהם יצחק ויעקב — בקשו על נשמתו של המנוח. וגם אתה מנדיל, אם כבר ניצב אתה לפני האלוקים, בקש־נא רחמים בעד עם־ישראל ועם הפולנים אשר שרויים בחושך השעבוד. בקש גם בעדי ובעד בניי ונכדיי. מיעציסלאב בן ויקטוריה".

לעילוי נשמת
הרב **יוסף שלמה טריקי** זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית **רחל טריקי** ע"ה
בת סימי ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.

אורות עונג שבת

להקריב לי במועדו

'את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו' (כח, ב). הצדיק **רבי יעקב משה מקומרנה** זיע"א נסתלק בהיותו בן שישים ושמונה בלבד. חתנו, **רבי חיים אליעזר ממונקאטש** זיע"א, הספידו וקרא עליו את הפסוק "את קרבני לחמי לאישיי... תשמרו להקריב לי במועדו". והסביר, "צדיק שמסיים את עבודתו בעולם ומסתלק הוא בבחינת קרבן עולה שמכפר על הדור, כמאמר 'מיכאל המלאך מקריב נשמותיהם של צדיקים על מזבח שברקיע'. אבל הפסוק מזהיר את בני ישראל 'תשמרו להקריב לי במועדו', שבני ישראל ייזהרו ש'קרבן' זה יהיה רק 'במועדו', כשהגיע הצדיק לגיל זקנה ושיבה, ולא שייספה בחצי ימיו, בעוון הדור". הקהל כולו געה בבכי, ורבי חיים אליעזר קרא, "יהיו הדמעות האלה חשובות לפני הקב"ה כנסכים לעולה".

בנות צלפחד

'ויקרב משה את משפטן לפני ה' (כז, ה). ישבו חסידים עם **רבי נחום ישראל מליפנה** זיע"א ושוחחו על המוני בית ישראל שמשחרים לפתחם של צדיקים, וכל מעיינם בצורכיהם הגשמיים. נענה הצדיק, "כאשר יהודי מבקש גשמיות, כוונתו היא לשם שמים, שיוכל לקיים מצוות ומעשים טובים ולגדל את ילדיו לתורה ולמצוות". והוסיף, "כשבאו בנות צלפחד אל משה וביקשו לקבל את נחלת אביהן, פירש משה את כוונתן לשם שמים, שעל ידי העושר יוכלו לעבוד את ה'. זה מה שנאמר, 'ויקרב משה את משפטן לפני ה'' הוא 'קירב' את תביעתן אל ה' ופירשה כשאיפה להתקרבות לקב"ה. "על כך ענה לו הקב"ה, 'כן בנות צלפחד דוברות' זו אכן כוונתן האמיתית".

אשר יוציאם ואשר יביאם

'איש על העדה' (כז, טז). שאלו את **ה'אוהב ישראל' מאפטה** זיע"א מדוע הצדיקים לוקחים את הכסף שמביאים אליהם גם עניים וקשי יום, שבאים לבקש ברכה לפרנסה. השיב להם, "כאשר משה רבינו ביקש מהקב"ה למנות את רועה ישראל שיבוא תחתיו אמר 'אשר יוציאם ואשר יביאם'. הצדיק ורועה ישראל האמיתי, כשהוא מקבל צדקה מיהודי 'אשר יוציאם' מעורר רחמים עליו ומביא לו שפע של ברכה ורחמים מן השמים 'אשר יביאם' וממילא הוצאה זו הכנסה היא ולא הוצאה".

לא מפחד

'ונאספת אל עמיך גם אתה, כאשר נאסף אהרן אחיך' (כז, יג). העגלון של **הרבי הרש"ב** זיע"א היה איש פשוט ביותר. פעם אחת אמר לחסידים: הרבי שלכם פחדן. כשהוא רואה מרחוק את ה'אוהלי' הציון הקדוש של אבותיו הקדושים **הרבי ה'צמח צדק' והרבי המהר"ש** זיע"א הוא מחוויר. כשהעגלה נעצרת, כמעט אינו יכול לקום, ואני עוזר לו לרדת. בקושי הוא מגיע לפתח, נוקש בדלת, מקשיב ומחכה ורק אז נכנס לתוכו כשפניו לבנות כסיד. אבל אני איננו מפחד מכלום, אני נכנס בלי לדפוק, עומד ומסתכל כמה שאני רוצה ויוצא.

בית דין צדק לענייני ממונות
שע"י הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
לפרטים: הרב אלעזר ביטון שליט"א
נייד: 052-7670510

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א' כד' תמוז (20.7.25)	יום ב' כה' תמוז (21.7.25)	יום ג' כו' תמוז (22.7.25)	יום ד' כז' תמוז (23.7.25)	יום ה' כח' תמוז (24.7.25)	יום ו' ע"ח מנחם אב (25.7.25)	שבת קודש עשרה באב (26.7.25)
עלות השחר	4:23	4:24	4:24	4:25	4:26	4:27	4:27
זמן טלית ותפילין	4:31	4:32	4:32	4:33	4:34	4:35	4:35
זריחה - הנץ החמה	5:56	5:57	5:57	5:58	5:58	5:59	6:00
סו"ז ק"ש לדעת מג"א	8:35	8:35	8:36	8:36	8:36	8:37	8:37
סו"ז ק"ש להתניא והגר"א	9:17	9:17	9:17	9:18	9:18	9:18	9:19
סו"ז ברכות ק"ש	10:27	10:27	10:27	10:27	10:28	10:28	10:28
חצות יום ולילה	12:47	12:47	12:47	12:47	12:47	12:47	12:47
מנחה גדולה	13:23	13:23	13:23	13:23	13:23	13:23	13:23
פלג המנחה	18:36	18:35	18:35	18:34	18:34	18:33	18:33
שקיעה	19:46	19:46	19:45	19:45	19:44	19:44	19:43
צאת הכוכבים	20:03	20:03	20:02	20:01	20:01	20:00	19:59

שבת שלום!